

gratis

Volg ons ook op Facebook
> Veldverkenners

Jong geleerd

Veld

VERKENNERS

*Hoe laat je kinderen kennismaken
met landbouw & voeding?*

Melk. Ons vak, onze toekomst.

www.milcobel.be

Edito

De kloof verkleinen

Kinderen die verbaasd opkijken dat tomaten aan een plant groeien, of schrikken dat eieren uit de poep van kippen komen, juffen die denken dat koeien op elkaar gestapeld staan in de stal ... het zijn slechts enkele voorbeelden uit dit boekje die je enkele decennia geleden niet voor mogelijk hield. Tussen de burger enerzijds en de boer (en meer algemeen de herkomst van onze voeding) anderzijds gaapt een kloof die de laatste jaren helaas almaar groter geworden is. Nochtans leven we in een land waarin de boer bij wijze van spreken nog steeds onze buurman is én in een tijd waarin we met slechts enkele muisklikken alles kunnen opzoeken wat we willen weten.

In dit boekje reiken we daarom een aantal tips aan voor hoe je kinderen die basis rond land- en tuinbouw en de herkomst van voeding kunt meegeven. De tips hebben we afgewisseld met enkele leuke en hopelijk inspirerende gesprekken die illustreren waarom dit zo belangrijk is.

Veel leesplezier!

Brecht

Fulltime Veldverkenner

Inhoud

INSPIRERENDE TIPS	
Thuis	10
Musea	16
Media	22
School	28
Bij de bron	34

06

'Onze kinderen
gooien groenten niet
zomaar weg'

Ouders Jan
en Ellen

18

'Ik zou later graag het
bedrijf overnemen, maar
ik heb het nog niet verteld
aan mama en papa.'

Arthur (12), opgroeiend op
De Houtemse Vleeshoeve

30

'De eerste dag krijgen de kinderen hier
zó veel prikkels, dat we hen niet moeten
bestoken met uitleg.'

Boerderijklassen met
Anne-Sophie en Emma

Wielrenner
Frederick Backaert

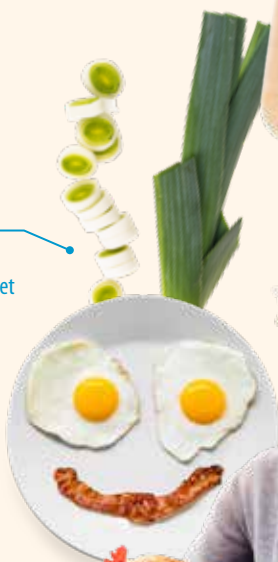
'Met je vingers liggen
draaien is moeilijk als je niet
zo opgekweekt bent.'

12

24

'Het gaat niet enkel
om het tuinieren,
het is zo veel meer dan dat!'

Juf Anita, motor van
de schoolmoestuin

Ellen en Jan

Mats

Fran

Jonas

Nina

Jan Derom

♥ gehuwd met Ellen
Vancutsem, vader van Fran,
Nina, Jonas & Mats
📍 Lembeek (Halle)

'Onze kinderen gooien groenten niet zomaar weg'

Het is half februari wanneer we op het terras van Jan en Ellen in Lembeek deze babbel hebben, en het vroege voorjaarszonnetje doet het bij hen al serieus kriebelen om weer in de moestuin aan de slag te gaan.

Kriebelt het bij de kinderen ook?

Jan: Kriebelen is een groot woord, maar ze vinden die moestuin toch wel tof. Onkruid uitdoen, dat doen ze niet. Maar plantjes zaaien, tomaten plukken, water geven, groenten oogsten ... dat wel. En de ene heeft al wat andere interesses dan de andere. Nina kijkt bijvoorbeeld minder om naar de groentjes, maar is wel heel begaan met de kippen. Zoals onlangs toen er eentje sukkelde met kalk aan de poten.

Ze zijn er dus niet constant mee bezig, maar ze zien wel hoe wij het doen, en zo pikken ze heel wat op. Op die manier proberen we hen dus te enthousiasmeren, zonder hen iets te verplichten. En soms krijg ik al eens een vraag van hen: "Wat is dat?", "Waarom groeit dat zo?", "Waarom heb je dat zo gezet?" ... Dus ik denk dat het met dat enthousiasmeren wel aardig lukt.

Dus ze kennen hun groenten?

Ellen: Absoluut. En meer. Ze weten wat een tomaat

is, hoe die aan een plant staat, wanneer die goed is, dat je verschillende soorten hebt ... Gewoon omdat ze het hier zien. Ik vergeet nooit toen mijn nichtje hier voor het eerst op bezoek kwam. Ze was toen 9 jaar, dus eigenlijk niet zo klein meer. Maar ze woonde in een appartement zonder tuin. En ze was echt verbaasd toen ze onze tomaten zag. "Zijn dat echte? Mag je die echt opeten?", vroeg ze verschillende keren. Dat vond ik wel straf.

Jan: Heel veel mensen zijn die kennis of gewoon al het besef inderdaad kwijt, hé. Gewoonweg omdat ze het niet gezien hebben. Ik vind het belangrijk dat de kinderen weten waar het allemaal vandaan komt, en dat groenten niet zomaar in de winkel liggen. Dat ze weten dat er mensen mee bezig geweest zijn met die groenten, en dat dat veel moeite heeft gekost. Al is het maar omdat ze zouden

>

De moestuin van Jan, Ellen, Fran, Nina, Jonas & Mats

Moestuin 6 × 10 m

Serre 4 × 6 m

Klein fruit

frambozen, rode bessen,
witte bessen, aalbessen,
bosaardbeien ...

Groenten

uien, sjalotten, wortelen, look,
kolen, aardappelen, tomaten,
paprika's, bonen ...

Kruidentuintje

Basilicum, tijm, munt ...

- › weten dat ze niet alles zonder nadenken moeten weggooien. Zo van: die tomaat is niet lekker meer; hup, de vuilnisbak in. Nee, wacht eens, jongens. Er is wel iemand die veel tijd en liefde en geduld in die tomaat gestoken heeft. Net als wij hier in onze moestuin.

Julie praten er dan ook echt over?

Jan: Zeker. En het gaat veel makkelijker om er hen bewust van te maken omdat ze het met hun eigen ogen zien. Als wij bijvoorbeeld wortelen oogsten, dan heb je die in alle vormen, soms ook hele rare. Maar we eten die op, want die zijn gewoon even lekker. Waarom liggen er in een supermarkt dan enkel rechte wortelen, die allemaal even groot en dik zijn? Over zo'n zaken hebben we het dan.

Vorig jaar hebben ze ook in onze tuin met eigen ogen gezien dat zo'n hete zomer misschien wel leuk is om te spelen, maar dat daar een enorme keerzijde aan is. Of volgens het seizoen eten is nog

Van moestuinieren krijg je vleugels.

zoiets. Zij zien en smaken hier zelf in de tuin dat de aardbeien in juni super zijn, zonder dat daar eigenlijk veel aan moet gebeuren. En dan is het makkelijker om uit te leggen waarom ik weiger om in het midden van de winter aardbeien te kopen. Als je het ritme en de wetmatigheden van een groentetuin kent, dan kun je veel bewuster keuzes gaan maken, en dat is wat we hen willen meegeven.

En waarvoor is zo'n moestuin nog allemaal goed?

Jan: Voor ons is dat puur ontspanning, en het is een van de manieren om de kinderen uit hun zetel te krijgen, weg van hun schermpjes. In het licht en in de gezonde lucht, zich eens goed vuilmaken, wat wormen en insecten tegenkomen en er zo van kleins af aan geen schrik van hebben ... En daarnaast zijn het heel mooie momenten als we samen aan de slag zijn. Terwijl je bezig bent, kan je eens rustig met elkaar babbelen, mekaar leren kennen ... En je leert hoe je moet samenwerken. Als we bijvoorbeeld aardbeien plukken, dan moet je afspraken maken. Er ligt een net over, dus wie doet dat eraf, wie neemt het vast ... Op die manier leren ze ook initiatief nemen en iets ondernemen. Zelfs Mats

De kinderen hebben aan onze groenten gezien dat zo'n hete zomer ook een keerzijde heeft.

heeft zichzelf met het eitjes rapen al zijn eigen taakje toegeëigend.

Maar vooral: groenten en fruit uit eigen tuin smaken zó lekker, en het is allemaal zomaar voorhanden. Hoe dikwijls loopt Fran niet naar achteraan de tuin om frambozen te gaan snoepen. Voor de kinderen is het ook ideaal om te ontdekken wat ze lusten, om zaken te proberen ... Onze Jonas is bijvoorbeeld sinds vorig jaar zot van basilicum. In de raarste combinaties zou hij het eten. Als we aan tafel gaan, dan gaat hij vlug wat basilicum plukken en strooit hij het over zijn bord. Dan kijken we zo eens naar elkaar van: "Allez, de Jonas zit weer aan den basilicum." Alleen al om hem zo bezig te zien, zouden we het doen. ●

**Geeft een varken melk?
Groeien aardappelen
aan de bomen? Door
kinderen van kleins af aan
basiskennis mee te geven,
maak je als ouder al een
groot verschil. Maar wat
kun je nog allemaal doen
om je kinderen bewuster
te maken rond voeding en
de herkomst ervan?**

Op zoek naar meer?

Op Veldverkenners gaan we dieper in op
deze en andere ideeën.

Scan de QR-code of
ga naar de website.

i www.veldverkenners.be/thuis

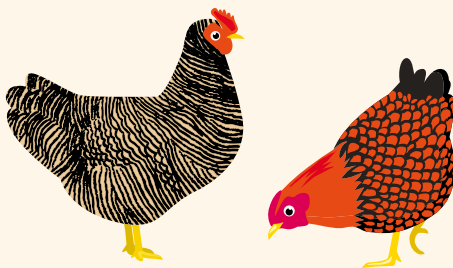
1 Tok tok tok

Heb je wat ruimte in de tuin? Dan kun je eigenlijk best wel kippen houden. De kinderen zullen het fantastisch vinden. Je kunt de kippen zelfs handtam maken, en dan zijn ze net zo aibaar als een konijn of kat. Plus ze zorgen voor lekkere, kakelverse eitjes en verlossen je van keukenrestjes. En vooral, je kinderen kunnen er zó veel zaken van opsteken:

- ✓ ze worden zelf een beetje kippenboer, met alle verantwoordelijkheden en taken die erbij komen,
- ✓ ze leren met respect omgaan met dieren,
- ✓ ze zien waar de eitjes vandaan komen,
- ✓ als je samen in de keuken aan de slag gaat, zien ze wat er allemaal met die eitjes kan gemaakt worden,
- ✓ ...

👍 Let wel

Er komt meer kijken bij de verzorging en huisvesting van kippen dan je zou denken. En niet alle kippenrassen zijn even geschikt voor kinderen. Informeer je dus goed op voorhand. Op onze website (zie 'Op zoek naar meer') zetten we je alvast op weg.

2 Samen koken

Briljant in al z'n eenvoud deze tip: samen koken.

Leuk en interessant voor je zoon of dochter én ook voor jou: je hebt een hulpje in de keuken, dat zonder morren zal opeten wat het zelf heeft klaargeemaakt én je leert je kind meteen op een positieve en bewuste manier omgaan met voeding.

👍 Geen idee hoe je dat het best aanpakt of hoe je eraan moet beginnen? Een **aangepast kookboek** helpt je zeker. In 'Het grote kinderkookboek voor alle seizoenen' (Lannoo) bijvoorbeeld staan alle recepten ingedeeld per seizoen. Op die manier leert je kind meteen ook welke groenten en fruit in welk seizoen vers zijn.

👍 **In groep koken** met andere ouders en hun kinderen, en onder begeleiding van professionals, maakt het trouwens extra leuk. Heb je wel zin in zo'n workshop? Heel wat organisaties bieden dit aan. Kijk bijvoorbeeld eens bij de Colruyt Group Academy. Op een vijftal locaties in Vlaanderen organiseren ze diverse workshops, zoals 'Koken met jouw junior chef'.

3 Zelf met de handen in de aarde

Tijd voor een torenhoog cliché: al doende leert men. Samen moestuinieren, of het nu binnen is of buiten, brengt je kinderen letterlijk dichter bij voeding en landbouw, én het brengt ook jou en je kinderen dichter bij elkaar.

👍 Enkele tips

- ✓ Maak een teeltschema, en zorg er voor dat je (nagenoeg) iedere week iets kunt zaaien, planten of oogsten. Zo blijven de kinderen gemotiveerd.
- ✓ Kies, zeker in het begin, voor groenten of kruiden die weinig problemen opleveren. Niets zo demotiverend voor een kind als het vol liefde en energie aan iets gewerkt heeft en het dan niet lukt. Aanraders zijn bijvoorbeeld radijsjes, Parijse worteltjes, bieslook ...
- ✓ Trots doet wonderen. Geef je kinderen hun afgebakend stukje, laat hen de kweekbakjes versieren ... Kortom, zorg ervoor dat het hun 'eigendom' is.

Wielrenner
Frederik Backaert

**Frederik
Backaert**

♥ 29 jaar, profwielrenner
bij Wanty-Groupe Gobert
📍 Michelbeke (Brakel)

‘Met je vingers liggen draaien is moeilijk als je niet zo opgekuweekt bent.’

De nostalgische Sint-Michaëlshoeve in de Vlaamse Ardennen, net naast de kerk in Michelbeke aan de voet van de Berendries: daar is wielrenner Frederik Backaert grootgebracht en zet hij na zijn wielercarrière ook de boerderij van zijn ouders verder. Wij gingen eens horen hoe het was om als kind op te groeien op een boerderij en wat dat hem heeft meegegeven.

***I*k kan me goed voorstellen dat het hier zalig was als kind.**

Ja, absoluut. Altijd waren er kameraadjes die naar hier kwamen spelen. Verstoppertje spelen in het hooi en het stro, kampen bouwen, buiten zijn ... Het is een droom om als kind zo veel plaats hebben. Je kunt het een beetje vergelijken met een hond. Die gaat ook altijd liever op de boerderij lopen dan in huis te blijven zitten. Je hebt hier je beloop. Er is altijd wel iets te doen, en je hier vervelen is onmogelijk. Bovendien zitten we hier vlak in het centrum, en had ik dus altijd veel sociaal contact. Op zo'n afgelegen boerderij waar je enkel nu en dan een vertegenwoordiger ziet die over de vloer komt ... Dat zou ik niet kunnen.

Het is niet meer te vergelijken met de dag van vandaag alleszins. Nu zie je geen kinderen meer buiten

of op straat. Nu zijn ze alleen nog maar spelletjes aan het spelen, en zijn ze al van hun 7 jaar met de iPad bezig. Dat vind ik er ver over. Alleen nog door de kinderen een sport te laten doen, kun je ze buitenkrijgen.

Heb je het gevoel dat je dingen gemist hebt, of net omgekeerd?

Ik ben er absoluut van overtuigd dat ik meer meegekregen heb dan anderen van mijn leeftijd. Natuurlijk waren mijn ouders wel constant aan het werk, en zijn we ook nooit echt op vakantie geweest, maar voor mij was dat ook niet nodig. Ik ben veel meer buiten geweest dan de meeste andere kinderen en ken heel de streek als mijn broekzak. Terwijl zij nog niet

>

'Ik wil weten wat ik eet, maar ik merk dat minder en minder mensen dat hebben.

› eens hun weg vinden in Brakel.

En voor mijn algemene ontwikkeling is het zeker goed geweest. Door meer buiten te zijn, in de kou en de vuiligheid, kweek je meer weerstand. Ik ben redelijk vroeg beginnen koersen, en ik merkte al meteen dat ik beter tegen de kou kon dan de rest. Daarnaast gebruik je met het werk op de boerderij veel spieren, en ook daar merkte ik het verschil met de anderen in het begin toen ik naar de fitness ging.

Zijn er nog zaken die je hebt meegekregen?

Dat je ervoor moet werken als je iets wilt bereiken. Daar zit wel een gelijkenis met de koers. Op een melkveebedrijf werk je 7 op 7, het hele jaar door. Er zit geen pauzeknop op de koeien. En in de koers kun je ook niet gewoon eens je fiets een week aan de kant zetten, want dat voel je meteen. Als je er wil geraken, dan moet

je er alles voor doen. Het nadeel is wel dat rusten voor een coureur even belangrijk is als trainen. Rusten is een deel van de job in feite. Maar het is niet makkelijk om in de zetel te liggen als iedereen rondom je dag in dag uit aan het werken is. Met je vingers liggen draaien is moeilijk als je niet zo opgekweekt bent.

Daarnaast is voeding een belangrijk gegeven als je op een boerderij bent opgegroeid. Praktisch alles wat we hier eten is vers en komt van het bedrijf zelf. Dat was in het begin wel wennen toen we met de ploeg weg waren. Ik kan bijvoorbeeld nog steeds geen melk uit dozen drinken. En dat heb ik met veel zaken. Ik wil weten wat ik eet. Maar ik merk dat minder en minder mensen dat hebben. Kinderen weten niet meer hoe voeding geproduceerd wordt, waarvan pasta gemaakt is bijvoorbeeld. Maar niet alleen kinderen zijn de voeling met de boer kwijt. Hoeveel renners ik bijvoorbeeld al heb wijsgemaakt dat een koe twee spenen heeft ... En daar heb ik het soms wel moeilijk mee. Heel veel mensen geven kritiek op

de landbouw, maar vaak volgen ze gewoon wat ze zien en lezen in de media en weten ze niet waarover ze praten. De boer krijgt altijd de schuld. Maar eigenlijk is hij een groot deel van de oplossing. Zeker vandaag, als je ziet wat de boer allemaal doet voor het milieu ... Maar dat lees je dus niet in de media; die geven altijd hetzelfde, eenzijdige beeld.

En hoe reageer je dan op zo'n kritiek?

Dat is moeilijk, hé. Het is moeilijk om iets uit te leggen aan iemand die niet weet hoe de vork in de steel zit. Het komt ook hard aan als je een uitspraak hoort à la "Koeien zijn voor een boer wat bakstenen zijn voor een bouwvakker". Wie zoiets zegt, weet niets van de boerderij. Alles komt van de boer, maar de mensen beseffen dat niet. Het is dus hoog tijd dat de bewustmaking terugkomt, best van jongs af aan. Maar waarschijnlijk zijn de leraars ook de voeling kwijtgeraakt. De tijden zijn veranderd. Hopelijk kunnen ze opnieuw veranderen. ●

Sint-Michaëlshoeve

Melkveebedrijf

90 melkkoeien,
200 dieren in totaal

95 hectare land

24 ha weiland, 15 ha aardappelen, de rest
voederbieten, suikerbieten, bonen, maïs, tarwe,
wintergerst ...

Rechtstreekse verkoop

van zelfgemaakte hoevekaas en –boter, en
van dagverse hoeve- en karnemelk

Vlaanderen telt tal van leuke en interessante musea rond voeding en/of landbouw. Ideaal om iets bij te leren, als onderdeel van een fijne daguitstap met het gezin of met een groep.

Op zoek naar meer?

Natuurlijk zijn er nog veel meer musea dan diegene die we hebben opgesomd. Je vindt een mooi overzicht op Veldverkenners. Scan de QR-code of ga naar de website.

i www.veldverkenners.be/musea

1 't Grom

In een gerenoveerde 18de-eeuwse beschermde hoeve in Sint-Katelijne-Waver vind je 't Grom, een museum rond de thema's groenten, gezonde voeding en tuinbouwgoed. 't Grom is een echt doe-museum, in het hart van dé serre- en groentestreek van Vlaanderen. Je maakt er met het gezin of met de klas op een speelse en interactieve manier kennis met de duurzame tuinbouw en het tuinbouwgoed, zowel binnen als in de megatuinen en bij de imker.

In de zomer organiseert 't Grom trouwens ook superleuke kampweekjes voor kinderen van 6 tot 12 jaar.

i Sint-Katelijne-Waver
i www.tgrom.be

2 Bakkerijmuseum

Wil je je kinderen eens echt zien glimmen van trots? Trek dan in een van de schoolvakanties eens naar het Bakkerijmuseum in Veurne. Het is namelijk niet alleen een razend interessant museum om te bezoeken, maar samen met je kinderen kun je er ook, onder begeleiding van een bakker en met een echte bakkersschort en -muts, je eigen koekjes of chocolade- of rozijnenbrood bakken. Terwijl de creaties bakken in de oven, ga je met het gezin op verkenning in het museum. Vergeet voor de workshops wel niet te reserveren.

i Veurne
i www.bakkerijmuseum.be

3 Fruitbelevingscentrum

Een absolute toptip is het gloednieuwe fruit-belevingscentrum dat in april 2019 de deuren opent in de voormalige stoomstroopfabriek in Borgloon. Het woord belevingscentrum zegt het zelf: interactiviteit staat voorop in dit museum waar je het verhaal van de Loonse Stroop en het Haspengouwse fruit ontdekt. Op een virtuele veilingklok kun je bijvoorbeeld op fruit bieden zoals dat in de veiling gebeurt.

In deze unieke industrieel archeologische site leer je alles over de weg die fruit aflegt van producent tot consument. De teelt en de verwerking (je ziet onder meer hoe stroop wordt gemaakt) komen aan bod, maar evenzeer de handel en distributie en de consumptie.

 Borgloon

 www.borgloon.be/fruitbelevingscentrum-stroopfabriek

4 Living Tomorrow

Benieuwd naar de 'Farm of the future'? Zet dan een bezoekje aan Living Tomorrow in je agenda, een "nieuwe generatie demonstratie- en innovatieplatform", zoals ze het zelf noemen. De toekomst van heel wat thema's wordt er belicht, zoals van de gezondheidszorg, wonen, werken, winkelen ... En dus ook van landbouw en voeding. In de 'smart farm' krijgt de bezoeker een boeiend inzicht in een aantal technologische evoluties, en worden nieuwe mogelijkheden rond energie-efficiëntie, efficiënt ruimtegebruik, valorisatie van reststromen ... getoond.

Living Tomorrow is enkel op reservatie toegankelijk voor bedrijven, groepen en scholen, maar twee keer per jaar is er ook een open publieksdag.

 Vilvoorde

 www.livingtomorrow.com

///

Arthur

Arthur Decroos

- ♥ 12 jaar, zoon van Els (dierenarts) en Geert (varkensboer/slager)
- 📍 De Houtemse Vleeshoeve, Veurne

‘Ik zou later graag het bedrijf overnemen, maar ik heb het nog niet verteld aan mama en papa.’

Hoe is het om als kind groot te worden op een boerderij? En hoe leuk is dat eigenlijk?

We gingen het vragen aan Arthur, die opgroeit tussen de varkens, kippen, schapen, eenden ... op De Houtemse Vleeshoeve in Houtem, nabij Veurne.

Vertel je eerst eens wat over het bedrijf en wat jij hier allemaal doet, Arthur?

Mijn papa is varkensboer en slager, en mijn mama is dierenarts. Wij hebben hier 250 zeugen, en we zitten in een vijfwekensysteem. Dus om de vijf weken moeten er varkens jongen. Voor de beenhouwerij gaan er elke woensdag varkens naar het slachthuis, en op donderdag zijn ze terug om te versnijden. Daarnaast kweken we zelf kippen, en we hebben ook eenden en ganzen. Koeien hebben we niet, die kopen we aan bij mijn nonkel Koen en mesten we nog af met voeder naar eigen keuze voor hier in de beenhouwerij. Ook de schapen kopen we aan en kweken we hier verder op, voor in de beenhouwerij.

Vooraf in de drukke weken help ik veel. Goh, wat doe ik allemaal? Biggen spenen, oormerken, tandjes afvlijen, stro geven, schapen uit de wei naar

de stal halen ... Van alles wat eigenlijk.

Heb je een band met de dieren hier?

Een band niet, maar ik vind ze wel heel leuk, want ik ga er veel mee om en ik verzorg ze goed. En kippen zijn zo lekker zacht als je ze vastneemt. Ook biggetjes vind ik koddig als ze een paar dagen oud zijn. Als ze 20 kg wegen, is dat koddige er wel af. Maar een echte band heb ik er dus niet mee. En dat ze moeten geslacht worden ... Iedereen moet eten, hé.

We hebben hier ook wel een aantal katten. En als er daar een van doodgaat, doet me dat wel wat. Meer dan bij een varken. Maar, ja. Wat doe je eraan? Soms wordt er hier een in de straat

>

Als we naar de stad zouden verhuizen, word ik zot, denk ik.

- › doodgereden, en de mensen rijden dan gewoon door. Dat gebeurt, hé.

Stel dat je ouders morgen stoppen met het bedrijf en jullie verhuizen naar het centrum van de stad. Zou je dat zien zitten?

Goh, *nink wè!* Ik zou zot worden, denk ik. Ik zou het hier allemaal missen: de ruimte, de beesten ... Zo altijd binnen voor je PlayStation zitten, dat is niet gezond, hé. (*lacht*) Heel mijn klas speelt op Fortnite,

maar mij interesseert dat niet. Een beetje met geweren op elkaar zitten schieten. Pff. Onlangs op een verjaardagsfeestje deden ze niets anders. Dan ben ik buiten wat gaan voetballen. Buiten is het toch nog altijd het leukst.

Ik woon hier echt graag, en ik help ook graag mee. Soms als het een heel drukke week is, dan is het wat minder leuk. Maar dat gebeurt niet zo veel. Om de twee maanden of zo, wanneer een drukke week met de varkens bijvoorbeeld eens samenvalt met het versnijden van een koe.

Zou iedereen zo eens een tijdje op een boerderij moeten werken?

Ik heb al een paar keer *ne moat* naar hier meegebracht. Meestal vinden ze het wel eens leuk, maar

Stelen met
de ogen.

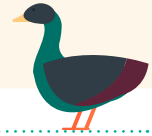
ze zouden het niet voor altijd willen doen, zeggen ze. Maar of iedereen dat zou moeten doen, da's een grote vraag, hé. Misschien wel. Want ik denk dat de meesten niet echt weten wat boeren allemaal doen. Maar van mij moet dat ook niet. Zolang ze niet tegen de boeren zijn, is het voor mij goed. En als ze het vlees niet zwartmaken ... Zoals toen het slachthuis van Tielt in het nieuws kwam. Wij vinden dat even erg als andere mensen hoe ze de dieren daar behandelden, want wij zorgen goed voor onze dieren. Dus als ze dan beginnen slecht te spreken over de boeren, en vooral als vegetariërs anderen willen "bekeren", dan word ik wel wat kwaad. Ik ga zelf ook niemand verplichten om vlees te eten, hé.

Het is duidelijk dat jij later ook wil boeren.

Zeker! Ik zou graag het bedrijf van mijn papa overnemen. Ik heb het mijn mama en papa nog niet verteld, maar ik denk dat ze het wel een beetje verwachten. Ik doe nu ook Handel op school, om een beetje de *commerce* te leren, maar volgend jaar zou ik graag naar de landbouwschool gaan.

Mijn broer zou het ook wel willen overpakken, maar die zou alle stallen plat-smijten, want hij wil geen beesten. Ik zou wel alles houden zoals het nu is. Ik vind het goed zo. Misschien nog een zeug of 50 meer, en voor de rest alles hetzelfde ... Maar ik ben 12 jaar, dus sowieso is dat nog niet voor direct, hé. (lacht) ●

Enkele jaren geleden ging VILT TeeVee al eens langs bij Arthur, voor een reportage in het kader van de reeks 'Jong geleerd'. Benieuwd wat 'kleine' Arthur nog allemaal aan te vullen heeft bij 'grote' Arthur? Bekijk het filmpje op de site van Veldverkenners, via

www.veldverkenners.be/jonggeleerd

Kinderen en hun schermmpjes. Als ouder ergeren we ons er soms aan, maar laat ons ‘de vijand’ omarmen. ☺

Tussen Fortnite, Minecraft en FIFA door zijn er heel wat opties om bij te leren over land- en tuinbouw en voeding.

Op zoek naar meer?

Op Veldverkenners vind je nog heel wat andere interessante bronnen.

Scan de QR-code of ga naar de website.

i www.veldverkenners.be/viamedia

1 *Farmony*

Ontwikkeld voor leerlingen uit de tweede en derde graad van het secundair onderwijs, maar ook geschikt voor het breed publiek, is het online spel Farmony, een “serious game over verduurzaming van de Vlaamse landbouw”. De speler kruipt er in de huid van een Vlaamse land- of tuinbouwer en probeert zijn bedrijf zo duurzaam mogelijk te runnen. Hoe houdt een landbouwer bijvoorbeeld zijn bodem gezond of verbetert hij het welzijn van z’n dieren? Hoe zorgt hij voor een financieel weerbaar bedrijf of een goede relatie met z’n burens? Op een speelse manier ontdekt de speler zo de uitdagingen waarmee de sector geconfronteerd wordt en de maatregelen die genomen worden om te verduurzamen, zowel op ecologisch, economisch als sociaal vlak.

i www.farmony.be

2 Jong geleerd

... op VILT TeeVee

Kennen jullie VILT TeeVee, het eigen programma van het Vlaams infocentrum land- en tuinbouw (VILT) op PlattelandsTV? Eén rubriek binnen de terugkerende beeldreportages is 'Jong geleerd', waarbij we op bezoek gaan bij een landbouwbedrijf en de kinderen uitleggen en tonen wat er gebeurt op het bedrijf van hun ouders en hoe dat gebeurt. Alle afleveringen van 'Jong geleerd' vind je op Veldverkenners.

i www.veldverkenners.be/jonggeleerd

3 Virtueel boerderijbezoek

Een prachtig initiatief is de indrukwekkende interactieve virtuele rondleiding op Hof Ten Bosch in Huldenberg. Van achter je pc of vanuit je zetel met je tablet kun je het akkerbouw- en fruitteeltbedrijf van Josse en Jan Peeters bezoeken alsof je er live bent. En nestel je maar goed in je zetel, want je krijgt tijdens je bezoek heel wat razend interessante toelichting over alles waar de broers Peeters mee bezig zijn op het bedrijf.

i www.cropscience.bayer.be/hoftenbosch/index.html

Leerkraut
Anita

Eigen kweek!

'Het gaat niet enkel om het tuinieren, het is zo veel meer dan dat!'

'Het is echt fantastisch om te zien wat die moestuin voor onze kinderen kan doen.'

Anita Exelmans begon zo'n 15 jaar geleden samen met haar collega's met de schoolmoestuin op De Leerexpert, een kleuter- en basisschool buitengewoon onderwijs met vooral kinderen met een autismespectrumstoornis of een spraak- en taalontwikkelingsstoornis. Het enthousiasme in haar stem verraadt het succes ervan.

Het tuinieren is niet de hoofdzaak, vertelde je me meteen toen ik hier aankwam.

Inderdaad. Een schoolmoestuin werkt niet als er geen integratie is op heel wat andere vlakken, of als hij niet geïntegreerd is in het hele schoolleven. Onze kindjes met taalstoornissen leren nieuwe woordjes door wat we met het witloof doen, onze grotere kinderen leren rekenen met de kubieke meters van onze serre, met de zelfgemaakte courgetteconfituur bekijken we de kosten en baten en leren we handel drijven ... En specifiek voor onze kindjes met autisme is die tuin zeker een zegen. Wij hebben bijvoorbeeld een jongen die uren bezig kan zijn met radijsjes zaaien. Met de meetlat precies om de 5 centimeter, perfect op een rijtje. Hij wordt daar rustig van. Fantastisch, toch?

Maar daarnaast blijft de moestuin natuurlijk ook dé manier om de kinderen weer voeling te doen krijgen met waar onze voeding vandaan komt, en om hen duidelijk te maken hoe we in een gezonde omgeving kunnen leven en eten.

Die voeling is er niet meer?

Nee, die is helaas fel achteruitgegaan. Kinderen zijn er absoluut niet meer mee bezig vanwaar ons eten komt. Appels, aardappelen ... de meeste die hier toekomen, hebben geen idee. Maar wanneer ze na zes jaar vertrekken, weten ze het wel, natuurlijk. (*lacht*) Het doet me denken aan toen we hier ook nog kippen hadden en er een jongen zag hoe een kip net een ei legde. Die was zo geschokt dat eieren uit de poep van kippen kwamen. Hij heeft heel lang geen eieren meer willen eten.

Hoeveel kindjes hier ook beginnen met smetvrees, dat kun je je niet voorstellen. Ze zijn het niet meer gewoon om buiten te spelen in de natuur. Aarde willen ze niet aanraken. Dus in het begin gebruiken ze allemaal handschoenen, maar dat duurt niet lang. Het is veel tactieler om in de aarde te werken zonder handschoenen, >

Anita Exelmans

♥ leerkracht zedenleer,
buitengewoon onderwijs
type 6, 7, 9

📍 De Leerexpert, Antwerpen

De moestuin van Anita & co

Serre 9 × 6 m

Moestuin 20 × 12 m

Kruidentuin 10 × 2 m

Bessentuin met net 4 × 15 m

Compostbakken

Werfwagen

9m lang, met elektriciteit, wifi, verwarming,
onderzoeksmateriaal

Schuur met materiaal

- › hé. Dus dat op zich is al een positief punt van de moestuin, dat ze weer letterlijk dichterbij onze grond, bij onze aarde komen.

En dat is voor jou de drijfveer?

Een van de grote drijfveren, ja. Want eender wat er nog komt in de toekomst: de basis blijft de basis. We hebben de natuur en het eten dat uit de grond komt nodig, en dat zal zo blijven. Wij doen hier trouwens alles ook biologisch. Het is mijn overtuiging dat het onze gezondheid alleen maar ten goede komt als het op een biologische manier gebeurt. We leggen daarbij ook de link met het klimaat, en dan praten we onder andere ook over vlees eten, vegetarisch eten ... Wat ze daaruit halen, en wat ze er later mee doen, dat bepalen ze zelf. Mijn bedoeling is om de kinderen zes jaar lang te triggeren, hen te sensibiliseren en hen te doen nadenken.

Conclusie: iedere school zou zo'n moestuin moeten hebben?

Inderdaad, al heeft natuurlijk niet iedere school het geluk om daar de ruimte en/of de centjes voor te hebben. Maar dan nog is er heel veel mogelijk. Een van de zaken die wij hier ook doen, is witloof telen met Wimmeke Witloof. Dat gaat al zo veel jaren

mee, maar dat blijft fantastisch. Wij hebben hier nu wel meteen een grote serre gezet, maar dat was een bewuste keuze, omdat we met een klas hyperkinetische kinderen echt wel die ruimte nodig hebben. Maar met tuinieren in potten en bakken kom je dus evenzeer al een heel eind.

Begin je als school toch met een moestuin, hou er dan rekening mee dat het wel wat inzet vergt. Want geen enkele school kan daar uren voor vrijmaken. Het gebeurt dus op vrijwillige basis, en betrek er daarom zo veel mogelijk mensen bij. Dat maakt het ook extra leuk, want zo'n moestuin heeft

Heel veel kindjes hebben smeltvrees in het begin, maar de moestuin brengt hen letterlijk dicht bij onze grond.

een enorm sociaal aspect. En doe het zeker niet zonder begeleiding, door Velt bijvoorbeeld.

Maar laat je absoluut niet afschrikken. Want het is het meer dan waard, en het is toch zó belangrijk! ●

.....

De mogelijkheden om land- en tuinbouw en voeding op of via school aan bod te laten komen, zijn enorm in Vlaanderen. We houden het daarom bij het aanhalen van enkele leuke initiatieven of ideeën, en een aansporing om naar Veldverkenners te surfen voor meer informatie.

.....

Op zoek naar meer?

Op deze pagina's vond je maar enkele voorbeelden van wat allemaal mogelijk is. Op Veldverkenners vind je een uitgebreider overzicht.
Scan de QR-code of ga naar de website.

i www.veldverkenners.be/viaschool

.....

1 Schoolmoestuin

Het is geen project dat je in 1-2-3 of op je eentje als leerkracht opzet, maar een schoolmoestuin kan enorm lonend zijn. Het toont aan kinderen waar hun dagelijks eten vandaan komt. Plus, wat ze zelf doen, onthouden ze veel beter. Bovendien is een schoolmoestuin niet enkel nuttig voor de lessen biologie, maar ook voor bijvoorbeeld wiskunde, Nederlands, Frans ...

Verschillende organisaties kunnen je begeleiden bij de opstart en verdere uitwerking. Een goede manier om te starten, is bijvoorbeeld met een interactieve workshop van Velt (Vereniging Ecologisch Leven en Tuinieren), waar je alles te weten komt over de valkuilen en succesfactoren van een moestuin op school.

i www.velt.nu

2 Melk4Kids

Met de klas op een leerrijke uitstap naar een melkveebedrijf in de buurt kan via het educatieve project Melk4Kids, dat uitgaat van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM). Binnen het project is ook heel wat educatief materiaal voorzien om het bezoek voor te bereiden of om in de klas verder te werken op het thema. Voor klassen en buitenschoolse activiteiten voorziet VLAM ook een tegemoetkoming van 30 euro per groep.

i www.melk4kids.be

Inagro, foto: Jan Darthet

3 ***STEM@Boerderij***

Een boerderij zit boordevol wetenschap en techniek, en is dus een heel rijke STEM-omgeving. Op heel wat plaatsen in Vlaanderen wordt er daarom op land- en tuinbouwbedrijven een aanbod uitgewerkt rond STEM-thema's.

Zo is er STEM@Boerderij in West-Vlaanderen, gericht op leerlingen uit de 3de graad basisonderwijs. Er is voor de dag op de boerderij de keuze tussen STEM-workshops en rondleidingen met STEM-impulsen. Daarbij wordt er gewerkt rond slimme machines (melkrobot, sensoren, hydrauliek ...), rond welke systemen er op een boerderij worden gebruikt om water en energie te besparen (zonnepanelen, waterzuivering, kringlopen ...), en rond hoe wiskunde toegepast wordt op het erf (hefbomen, luchtdruk, volumes ...).

i <https://leden.inagro.be/onthaal-op-de-boerderij/stematboerderij>

4 ***Plattelandsklassen vzw***

Spreek je over landbouweducatie, dan is de vzw Plattelandsklassen absoluut de place to be. De vzw heeft een enorm aanbod, en brengt kinderen en jongeren (kleuter, basis, secundair) op een ervarings-gerichte manier in contact met land- en tuinbouw, platteland en voeding.

Het doet dat via

- de organisatie van meerdaagse plattelandsklassen op een 11-tal locaties
- de ondersteuning van meer dan 100 educatieve hoeves en excursies
- de ontwikkeling van een ruime schat aan educatief materiaal

Wil je bovendien zelf met de school iets ontwikkelen rond landbouw- en plattelandseducatie, dan kun je eveneens een beroep doen op de expertise van de vzw.

i www.plattelandsklassen.be

→ Anne-Sophie

Emma →

MÈÈÈÈÈÈ

‘De eerste dag krijgen de kinderen hier zó veel prikkels, dat we hen niet moeten bestoken met uitleg.’

Op een tweetal kilometer van de kerk van Sint-Pieterskapelle bij Middelkerke, omringd door de poldervlakte, ligt de Spermaliehoeve, een prachtige vierkantshoeve die in 1920 volledig werd heropgebouwd na de verwoestingen van de Eerste Wereldoorlog. Sinds 1996 ontvangt Anne-Sophie er boerderijklassen en -kampen. Via vakantiejobs is Emma er ook stilletjes aan ingerold, en nu is ze voltijds aan de slag op de Spermaliehoeve. Anne-Sophies man Jo baat er het akkerbouwbedrijf uit van zo’n 70 hectare en 150 vleesstieren.

De rit hiernaartoe en het oprijden van jullie domein waren best wel indrukwekkend. Hoe reageren de kinderen als ze hier aankomen?

Anne-Sophie: Wij zijn het zelf wel gewoon, maar blijkbaar maakt het wel indruk, ja. We merken dat we de kinderen de eerste dag niet moeten bestoken met uitleg. Zeker bij de kinderen uit het Brussels is de ervaring alleen al overweldigend genoeg. Hoewel er hier totaal geen drukte is, krijgen ze zó veel prikkels wanneer ze uit de bus stappen. Het zicht van de wei alleen al, waar ze zo ver kunnen lopen ... Het is mooi om te zien wat de omgeving met hen doet. En hoe ze vervolgens geleidelijk aan tot rust komen in de natuur van de boerderij.

Je merkt dat ze zo’n omgeving niet gewoon zijn?

Anne-Sophie: Ja, absoluut. En we merken ook

aan hun kennis dat hun voeling met het platteland en de landbouw afgenomen is. Vaak verrassen ze ons wel met iets dat ze weten, maar het gebeurt ook dat bijvoorbeeld het verschil tussen een koe en een stier niet meer gekend is. Of dat de melk bij een koe uit de uier komt. Vroeger hadden alle ouders met kleine kinderen van die prentenboekjes met boerderijdiereen en zo, maar soms vragen we ons af of dat nog wel bestaat.

En ook de juffen leren vaak nog heel wat bij. Maar omdat we het zo belangrijk vinden, leggen we alles heel graag uit. En soms vinden we het eigenlijk wel grappig. Zo hebben we eens een juf gehad die in de stal kwam kijken, en heel serieus

*Anne-Sophie
Vanhoutte-Vandemaele
&
Emma Vanden Bussche*

- ♥ Anne-Sophie is uitbaatster, gehuwd met landbouwer Jo Mehuys
- Emma, voltijds medewerkster
- 📍 Spermaliehoeve, Middelkerke

Wanneer we naar de herkomst van een voedingsmiddel vragen, krijgen we soms de gekste antwoorden

- › zei: "Oh, ik dacht dat ik de koeien hier op elkaar gestapeld zou zien. Nu ik weet dat dat niet zo is, ga ik weer vlees eten."

Emma: Dat gebrek aan kennis ligt spijtig genoeg vaak ook aan de basis van een negatief beeld over landbouw. Het gebeurt niet veel, maar soms hebben we wel eens een juf die heel negatief staat tegenover onze sector. Vaak gaat het dan om dierenwelzijn. Een kritische blik is nodig, maar veelal is het ingegeven door vooroordelen of zaken die ze opgepikt hebben uit de media of op sociale media. Dat negatieve beeld proberen we hier dan bij te stellen door correcte informatie te geven, door uit te leggen wat wij doen en waarom we iets doen, en door hen duidelijk te maken dat boeren ook graag hun dieren zien en er absoluut het beste mee voor hebben. Door hier enkele dagen te zijn, gaan ze dat meestal ook wel inzien.

Anne-Sophie: Wanneer we zo'n juf niet hebben kunnen overtuigen, dan vinden we dat echt wel jammer. En dan spookt dat wel nog een tijdje in ons hoofd. Vooral omdat we niet zouden willen dat de kinderen een negatief beeld krijgen van de landbouw, want het is zo'n mooie stiel.

Welke zaken proberen jullie nog mee te geven, naast de basiskennis?

Emma: Naast respectvol omgaan met dieren willen we hen zeker de herkomst van voeding meegeven. Mensen en zeker kinderen staan niet meer stil bij waar het eten vandaan komt. En nochtans is het zo belangrijk. Je kan niet gezond eten als je niet weet vanwaar het komt. We vinden het belangrijk dat ze, wanneer ze in de supermarkt staan, beseffen waar melk, bloem, vlees ... vandaan komen. Wanneer we naar de herkomst van een voedingsmiddel vragen, dan krijgen we soms de gekste antwoorden. Dus maken we bijvoorbeeld donuts, en leren we hen dat dat gebeurt met de bloem die komt van de tarwe buiten op het veld. Of dan maken we choco met de melk die ze net daarvoor zijn gaan halen zijn op het melkveebedrijf hier vlakbij. Daar zijn ze dan wel van onder de indruk, en dan zijn ze ook extra trots.

Voelen alle kinderen zich hier op hun gemak?

Anne-Sophie: Toch wel. Op een zeldzame uitzondering na, natuurlijk. En leuk om te zien: kinderen die in de klas wat minder aan bod komen, kunnen hier vaak eens tonen wat ze kunnen en komen hier helemaal los. Of de soms moeilijkere kinderen zijn hier plots heel geboeid en stellen interessante vragen. En als er eens een boerenzoon bij is, dan is die heel fier, kan hij al eens zelf iets uitleggen en is hij een beetje de ster van de driedaagse. De juffen zeggen het ook dat ze hier de kinderen op een heel andere manier leren kennen.

Dus allemaal tevreden gezichtjes?

Emma: Zeker en vast. En ook bij ons. Want het is echt fijn om hen de realiteit van het boerenleven bij te brengen, en vooral om te merken dat ze enthousiast zijn en dat ze in die drie dagen zaken hebben geleerd die absoluut gaan blijven hangen. ●

Spermaliehoeve

68 bedden

Verblijven

boerderijklassen, zeeklassen,
taalkampen Frans, groepsverblijf

Activiteiten boerderijklassen (verblijf van 3 dagen)

helpen op de boerderij, workshops 'De weg van melk, vlees of graan' (resp. choco, hamburgers, donuts maken), boerenspielen, ponyrijden, zwaluwworkshop . . .

De boer is natuurlijk nog steeds het best geplaatst om kinderen te laten kennismaken met land- en tuinbouw en voeding. Doorheen het jaar zijn er verscheidene evenementen op of met land- en tuinbouwbedrijven waar kinderen heel wat kunnen opsteken.

1 *Dag van de Landbouw*

Elke derde zondag van september organiseren Boerenbond en Landelijke Gilden de Dag van de Landbouw. Dan zetten enkele tientallen boerderijen hun deuren open, en tonen ze wat ze produceren, hoe ze werken, hoe het dagelijkse leven op een landbouwbedrijf eraan toe gaat ..., steevast in een gezellige sfeer met heel wat rand- en kinderanimatie.

Maar ook onderzoeks- of proefcentra, zoals het ILVO (Merelbeke/Melle), de Hooibeekhoeve (Geel) of het Proefcentrum voor Sierteelt (Destelbergen), nemen vaak deel aan de Dag van de Landbouw, waarbij ze er een uiterst leerrijke dag voor jong en oud van maken.

i www.dagvandelandbouw.be

2 Week van de Korte Keten

In mei (in 2019 meer bepaald van 4 tot 12 mei) is er een heuse Week van de Korte Keten. Tal van organisaties en producenten zetten doorheen de week en over heel Vlaanderen activiteiten op waarbij lokale producten, recht van bij de boer, in de schijnwerpers geplaatst worden.

i www.weekvande Korteketen.be

3 De KERs

Op de Landcommanderij van Alden Biesen wordt elk jaar (in 2019 op 14 juli) het grootste kersenfeest van België georganiseerd. Jong en oud leert er alles over kersen (soortteigenheid, het oogsten, kersen-gebruik, kersenverwerking ...), en alles wat je maar kunt bedenken voor een waar volksgebeuren is er aanwezig.

i www.boomgaardenstichting.be

4 *De Tuindagen van Beervelde*

Twee keer per jaar worden in het prachtige Park van Beervelde de Tuindagen georganiseerd. Met meer dan 200 exposanten en zo'n 20.000 bezoekers, met muzikale omlijsting, ambachten, kinderaanimatorie, workshops, culinaire streekproducten ... vormen de Tuindagen een uitgelezen kans om kennis te maken met de sierteelt en tuinbouw. En dat in het hart van de Oost-Vlaamse bloemenstreek.

i www.parkvanbeervelde.be/nl/de_tuindagen

Op zoek naar meer?

Natuurlijk kun je niet alleen tijdens speciale evenementen terecht bij de boer. Talloze land- en tuinbouwbedrijven stellen het hele jaar door hun deuren open, met een immens divers aanbod. In de lente van 2017 bracht Veldverkenners hierover het boekje 'Ontspannen op de boerderij met Veldverkenners' uit. Je vindt er een schat aan informatie over:

- Zorg op de boerderij
- Logeren op de boerderij
- Hoeveproducten kopen
- Eten en drinken op de boerderij
- Feest en spel op de boerderij
- Zelf oogsten en plukken
- Wandelen en fietsen langs de boerderij
- Bijzondere gewassen en dieren
- Groepsbezoek aan de boerderij

Allemaal ideale momenten en gelegenheden dus om kinderen leerrijke zaken mee te geven. Doorblader het boekje zeker eens, via www.veldverkenners.be/boekje.

Op Veldverkenners zelf hebben we de informatie eveneens samengebracht. Scan de QR-code of ga naar de website.

 www.veldverkenners.be/bijdeboer

Colofon

Uitgever: Vlaams infocentrum land- en tuinbouw (VILT vzw) | **Redactie-adres:** VILT vzw, Koning Albert II-laan 35 bus 57, 1030 Brussel, 02 552 81 92, redactie@veldverkenners.be, www.veldverkenners.be | **Fotografie edito en interviews:** Philip Vanoutrive | **Vormgeving:** Jansen & Janssen , www.jaja.be | **Verantwoordelijke Uitgever:** VILT vzw, Josse De Baerdemaeker, Koning Albert II-laan 35 bus 57, 1030 Brussel | **Foto cover:** © iStock | © Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Met dank aan

Jan Derom & Ellen Vancutsem | Frederik Backaert | Arthur Decroos & mama Els De Visschere | Anita Exlmans | Emma Vanden Bussche, Anne-Sophie Vanhoutte-Vandemaele & Jo Mehuys voor hun tijd, de aangename ontvangst en de even aangename babbels.

Plattelands TV

1 zender - 4 thema's

	Boerenstebuiten		Voor en door de Land- en Tuinbouw
	Jacht & Visvangst		Voor de gepassioneerde Jager en Sportvisser
	HippoTv		Paardensport, -fokkerij en -recreatie
	Countrylife		Alles wat reilt en zeilt op het Platteland

televisie voor en door de land- en tuinbouw

Land- en tuinbouw is één van de 4 thema's op **PlattelandsTV**.

Het programma **Boerenstebuiten** is gratis te bekijken in heel Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Meer info over de actuele uitzendmomenten vind je op

www.plattelandstv.be

of op onze facebookpagina.

